

Svítkova metoda omezování populace roztočů a varroa.

Obsah:

- O mně
- Úvod
- Jak to dále láme o množení varroázy
- Jak nad varroázou zvítězit, co dále?
- Závěr

O mně, o ústředí a významné mezníky mého včelařského života

- 1969 o začal jsem včelařit, mám tři úly, dva Jordány a jeden Gerstrung (staroněmecké úly vyrobené po 1. světové válce)
- 1972 o absolvuji Kurz prohlášením včelařského plodu
- 1973 o zakládám racionalizační skupinu mladých včelařů při ZO SV Chomutov
- 1974 o zahájeny práce na výrobním závodě pro výrobu koplenných úlů
- 1975 o 15. 3. osazujeme prvních 20 včelstev do koplenných úlů o jde o tvrdcový úl o velmi nízké váze a ceně. Celý úl o 4 nástavcích o váha 5kg, cena Kč 200,-. Velmi rychle zjistíme, že včely tyto úly milují a velmi dobře v nich prospívají.
- 1976 o Koplenný úl na mezinárodní racionalizační výstavě v Pardubicích dostává zlatou medaili.
- Začal jsem chodit v Praze do 1. ročníku Ústřední včelařské školy (učitel včelařství)
- 1977 o při pokusu s doletem trubců v krajině zjistíme dolet 23 km za 3 týdny
- 1978 o koním ÚVTM diplomová práce, výroba koplenných úlů při Státní statku Chomutov se spoluústředím českého svazu včelařů
- dostáváme zvláštní ocenění na mezinárodní výstavě v Bratislavě za koplenný úl. Zároveň dostáváme s B. Pajdlou nabídku práce a bydlení. Naší pracovní náplní by byla výroba koplenných úlů v Chiraně Stará Tura na Slovensku, odmítáme.
- 1979 o SV zastavil přípravné práce výroby koplenných úlů při Státních statcích Chomutov. Bylo nám líto, že jsme příliš mladí, o životě nic nevíme a naše úly by připravily o práci 170 truhlářů, autorem výroku byl Stanislav Kodoš, tajemník SV.
1. 1. 80 odešla jsem se svojí rodinou na Písecku (na rok a půl). Manželka je právem zdeňna. Vědíme pro zdraví své dcery. Stávám se profesionálem. Zdeň jsem i já o na provoz ve Velkých Dvorcích chybí náklady, včelstva i včelaři.
- 1981 o jsem jmenován vedoucím včelařského provozu. Ze svých včelstev daruji 1000 soukromým, soc. velkoproducentům, aby bylo s nimi pracovat.
- 1983 o situace na provoz se stabilizuje, přicházejí u nás z ústředí státní státník Nasavrck
- 1984 o nacházím první dva samičky roztočů Varroa destructor na Tachovsku. Zkoušíme léčit je na varroázu, pokusy provádí VÚ Dol.
- 1985 o Na Svitavsku a Chrudimsku je utraceno 36 tis. včelstev. Panika a neznalost zvířat.
- v dalších letech jsem obsluhoval včelstva v Československu nejvíce včelstev
- 1986 o v tomto roce bylo ozdraveno od varroázy pohraničí s Německem, jednalo se o plošné ozdravení nebývalých rozměrů celých dalších deset let jsem nechápal co jsem viděl - dnes již vím, že dříve bylo vydatné kvetení smrků.
- 1986 o 1987 o pomáhal jsem znovu zavazovat Svitavsko a Chrudimsko. Dodali jsme necelých 1600 oddělků.
- 1990 o pád cen medu v celé Evropě o němečtí obchodníci dokonale vyuffili naivitu ve východním bloku. Typická situace v cenách se opakuje po dobu osmi let.
- 1995 o začal mé osobní ústředí mi umírá okolo 150 včelstev. Dříve je varroáza. Byla to přibližně 1/4 mého stavu.
- 1996 o zahajují výzkum za účelem ozdravení včelstev i celé krajiny

- 1998 ó mým v elám se da í, jednomu z mých prvních u itel umírá p es 50 v elstev
- 2002 ó náhodou je objeven princip asistované loupefle. Jedná se o fenomén, kterých likviduje v elstva po celém sv t . . V ím, fle prá–kový cukr je ú inný a jediný moflný zp sob ochrany v elstev. Nikdo mi nev í!!! V tomto roce jsem pochopil moflnost sledovat zamo ení krajiny varroázou v okolí mých v elstev. Zahajuji výrobu medoviny studenou cestou.
- 2013 ó popsal jsem princip vzniku kamenného medu. Opat ení, která je nutno ud lat aby nevznikal. Druhý lánek se týkal obrany v elstev p ed varroázou. Redakci asopisu Moderní v ela se obojí nelíbí, neotisknou to.
- 2014 ó po tragických úhynech v R jsem pofládal redakci asopisu Moderní v ela o oti–t ní lánku týkajícího se varroázy. Bylo mi doporu eno napsat panu ministrovi zem dlství.
- 2015 - leden ó pí–u tyto ádky

Úvod

Panika a neznalost varroázy p í jejím nástupu do evropských v el zp sobila vydání se –patnou cestou ó cestou ochrany v elstev pomocí chemie. Chemické látky ve své podstat jsou siln agresivní a velmi jedovaté, lidskému zdraví –kodlivé. Proto jejich pouffití je moflné po vyto ení medu nebo ukon ení odb ru v elích produkt . Tak trochu se pozapomn lo, fle i v elstva mají svoje zdraví. Jedy aplikované do v elstev ve stále v t–ím mnoflství zp sobují –patný zdravotní stav v elstev a nízké nebo fládné výnosy medu. Nejev t–í nedostatek chemie spo ívá v nemoflnosti pouffití v p edja í a z jara. V tomto období je tlumení varroázy nejú inn j–í! V ely a v ela i se stávají nedobrovolnými mnofliteli varroázy. Varroáza od b ezna do ervence má dostatek asu na to, aby její po etní stav n kolik set krát vzrostly. Chemické lé ení za íná v dob , kdy varroáza dosáhla po tu tisíc kus na úl a siln po–kodila zimní generaci. Mnohá v elstva se lé ení ani nedo kají. Nutno si uv domit, fle **fládná v ela ó a ve stádiu nymfy nebo dosp lá ó se nem fle po napadení varroázou uzdravit**. Rozto varroa vysává její energii a otevírá cestu infekcím. Pokud se nymfa v bec doflije dosp losti, je málo výkonná a krátkov ká.

P esta me s mnoflením varroázy!

Navrhované e–ení je velmi jednoduché, levné a snadno realizovatelné. Lidé v posledních letech dávají p ednost nenávisti a zlob . Já, ale íkám, v elám je nutné pomoci, milovat je. Ani proti varroáze nic nemám, vřdy í ona se snafí flít a mnoflit se. A práv to mnoflení je pro na–e v ely problém.

Rozto se mnoflí p íblifn kařdých 14 dní 4x (nebo tak n jak). Víím, fle matematika a statistika do p írody moc nepasují, ale uvádím tato ísla pro názornost. P edstavte si, fle k 1. 3. máte v úle 50 sami ek rozto e. K 15. 3. je 50 x 4, cofl je 200. K 30. 3. je to 200 x 4, cofl je 800. K 15. 4. máte 800 x 4, cofl je 3 200. K 1. 5. máte 3 200 x 4, a to je velký problém. Z této malé matematické ukázky je jasné, fle chemie daná v ervenci va–ím v elám nepom fle. V této dob jsou jifl dávno mrtvé. Ani vy ezávání trub iny vám p íli–nepom fle.

Asistovaná loupefl

Trvalo mi 15 let nefl se mi poda ilo tento jev pochopit a zdokumentovat. Ne etl jsem, ani ne tu fládnou odbornou literaturu. Nechci v d t, co si myslí v dec XY nebo odborník té nejvy–í úrovn . M zajímá, co íkají a d lají v ely.

V ely ekly následující:

óPod tlakem varroázy, p í silném po–kození v elstva ztrácíme budoucnost a obranný pud. Lupi kám otvíráme dve e, vítáme je ve vlastním úlu a ty z nás, které jsou je–t schopné letu,

se k lupi kám p idávají. Jako od m nu si ze siln napadeného úlu odneseme med a pár tisíc kus rozto k tomu.õ

Situace lupi ek se b hem krátké doby stává kritickou a dostávají se na úrove v elstva, které p ed n kolika dny vyloupily. **Tento jev je velice nenápadný a t fko post ehnutelný, proto o n m v ela i nev dí.** Je základní podmínkou celosv tových úhyn v elstev, bohufl i t ch z eské republiky.

P íklady z praxe

- r.2002- 5. b ezna je pozorován let pouze u jednoho úlu. Na stanovi-ti je 40 v elstev, teplota 6 stup , zatafleno.Druhý a t etí den je v-e stejné. Ve er 3. dne je zapálen prouflek s lé ivem.Ráno je u tohoto lé eného v elstva plná podloflka varroy.Napo ítali jsme 1 573 kus sami ek varroy.Zimní m l na tomto stanovi-ti byla ístá.
- r. 2007- podletní diagnostika i celosezóní pozorování na varroa podloflce vykazují nízké zamo ení. Aerosol na konci listopadu odhalil plné podloflky s parazity.
- r.2000- 2014- Na stanovi-tích o po tu v elstev 50-60 nacházím vfdy jedno afl ty i v elstva s vysokým spadem varroy. Moje bezvarroazní v elstva vfdy v krajin najdou n jaký voln flující roj anebo v elstva s vysokým po tem zamo ení.
- 4.1.2014 óJasno, 4 stupn , klid. Kamarádi co aerosolují ekali na majitele v elstev p ed jeho ko ovným vozem . Jedno v elstvo létalo na plné esno .Na ja e od tohoto stanovi-t ve vzdálenosti 300m bylo stanovi-t jiného v ela e s 9 v elstvy. Ani jedno z t chto v elstev jara nedoffilo.
- r.2015 óJiflní Slovensko- tento p ípad je-t b flí- jedná se o moji prognozu.Informace mám pouze telefonické.P i podletních ozdravných opat eních padalo málo varroázy.Koncem roku byl ud lán aerosol. Spad u více nefl poloviny v elstev byl rekordní.O co se jedná : 1.Na ja e od tohoto stanovi-t ve vzdálenosti do 1km bude veliký úhyn.
Z ejm jinému v ela i uhynie celé stanovi-t .
2. Doty ný v ela s nízkými spady nepohlédl svá v elstva, zda pod ví ky Zbytkového zaví kovaného plodu nemá mnoho sami ek varroy /myslím po chemickém o-et ení v podletí/.Pokud se jedná o varrou jeho vlastní, bude mít slabá v elstva nebo úhyny na ja e.

V-e je jednoduché máte-li varrou mimo sv j úl, nem fete mít v elstvo osabené nebo dokonce uhynulé!!!!

D kuji svým kamarád m za d v ru. Sám bych na svých v elstvech nemohl takového mnofství informací shromáfdit. Informace získané aerosolováním jsou od mých p átel.
Kyselinu ani aerosol moje v ely nikdy neokusily!!!!

Varroa tsunami

V p edchozím jsme si popsali pr b h **asistované loupefle** u jednoho v elstva. V p ípad , fle zima byla mírná a jaro teplé (**pozor na jaro 2015!**) je po et rozto varroázy p es zimu zvý-en o rozto e, kte í se vylíhnou z podzimního a zimního plodu. Startovací po et sami ek varroa destruktor bude na ja e 2015 vy-í nefl v zimách tuhých a dlouhých. P irozený zp sob mnoflení varroázy je p es mírnou zimu ideální. Zamo ení krajiny varroázou stoupá jifl od za átku nástupu masivního plodování z jara.Na v t-in území R jifl od b ezna .Koncem kv tna dosahují hodnoty varroázy v siln zamo ených v elstvech tisíc sami ek varroy. **Vznikají ideální podmínky pro vznik asistovaných loupeflí** .V d sledku výpadku sn -ky a zvlá- koncem sezony /vyhnání trubic - ervenec/ se z jednotlivých p ípad p echází na loupefle hromadné. Hynou prvá v elstva a pokud ani v tomto stádiu v ela nezasáhne, hynou velké územní celky, jako se to stalo v roce 2014. Tento jev se v R poprvé objevil v roce 1985 na jihu Moravy p i hranicích s Rakouskem. V tomto stádiu mnoflení varroázy je

chemická ochrana vyhazování peněz. Je pozdě! **Začít s ochranou v elstev se mohl o ty i afi p t m síce dříve! To znamená v asném jaru!**

Varroáza a hlad

R. 2014 byl ukázkovým příkladem spolupůsobení hladu a asistované loupefle. Jaro 2014 bylo nádherné, kvetlo všechno dohromady a v elaský ráj. I pro varroázu byly podmínky ideální. V tomto roce jsem poprvé flivot musel začít již výtáčet 28. 4. Među a rojových misek bylo v úle spousty. Po epkách přišlo NIC. Na lípách a javorech medovice, ale v ely ji nesbíraly. Houce, která mnohdy dává více medu nežli epka, dala velmi málo. V ely silně omezily plodování. V této době dostatečně namnožená varroáza napadla podstatně zmenšené plochy plodu. Po vylíhnutí tohoto plodu přišla na dospělou v ely. Ani trubci v tomto období nepomohli na edit zamoření úlu varroázou. V tomto období byli trubci předasně vyháněni z úlu a tak veškerý tlak varroázy se soustředil na dospělou v ely. V elstva umírala. Na Moravě padlo více v el nežli v echách. Roky 2014 a 15 si v ely i budou kvůli úhynům pamatovat dlouho.

Co dlat, abychom zabránili úhynům

1. Musíte v elstva chránit a ne množit varroázu! Nejúčinnější období likvidace varroázy je před začátkem. **Jedná se o dobu před zavíráním prvního trubního plodu.**
2. V případě dlouhodobé bídy - v elstva pokrmít, stačí řídký roztok cukru, 3 litry na týden.
3. V sezóně udlat 3x až 4x průzkum, zda je ve včelích v elstvech varroáza. Pozor na asistované loupefle!
4. V podletí udlat zkoušku na zamoření krajiny v okolí včel v elstev.

Prákový cukr

Musí být suchý, jemný, bíloflutý pytlíky z Dobrovického cukrovaru. Nezáleží na množství cukru, který do úlu dáváme, ale na jeho v asném použití! Předávkovat cukr není možné. Opakované cukrování vám dá jistotu, ale ani asistovaná loupefle v průběhu sezóny vás nepřekvapí. Já cukruji při každé návštěvě v el (vrchovatá polévková lžice stačí na 4 nastavky 39 x 24).

Jak přisobí prákový cukr?

Prákový cukr přisobí průzračně v elstva v několika směrech.

1. **Má povrch v el a trubce tak, že varroa ani v plné síle se na v elách ani trubcích neudrží!**
2. Zvykne čistící pud v elstev. Toto je důležitá prevence u nemocí v elího plodu/ mor plodu/.
3. Aktivizuje v elstvo při vyhledávání sněhy/ jako u podnicování/.
4. Při odebírání medu na několik minut šdrfíš v ely v ploditě. Nedochozí k mačkání v el při manipulaci s nastavky / **pozor nespat medné plásty/.**
5. Upozornuje v ely e na bezsněkové období. Je-li nedostek sladiny v průrodě, důlnice se seadí okolo prákového cukru na horních loukách. Nutno dát řídký cukerný roztok.

Pracovní postup

Vyrobil jsem cukrenku z prázdné umlohmotné dózy od Granka. Víko jsem provrtal otvory o průměru 7 mm. Kdo si cukrenku neumí udlat, stačí sáhnout do pytlíku s prákovým cukrem a posypat horní louky nastavku. Dávkování v tomto případě je trochu problematické, dejte raději 2 hrsti. Lepší je dát cukr do rámkových mezer, nerozebírejte v elstvo. Cukr sypte přímo na horní louky plodového truhlíku. Ostatní práci s cukrem udlatě v ely samy. **Doba použití cukru je důležitá.** Pod víko plodu se cukr nedostane. Musíte stačit v ely

pocukrovat 2 ó 3x p ed zaví kováním první trub iny. Tím zajistíte, fle se sami ky varroázy se na trubce nedostanou. **Doba po d kladném jarním proletu je to nejlep-í!**

Kontrola úsp -nosti va-í práce

Na první zaví kované trub in ve stádiu nymfy ó star-í trub í plod ó napíchn te odví kovací vidli kou na med trub í plod. Vytáhn te jej z bun k a pohledem na spodní stranu vidli ky zjistíte, zda na trub ích nymfách je varroáza. Na úlu sta í prohlédnout 2 ó 3 vidli ky, na stanoví-ti prohlédn te alespo polovinu v elstev-minimáln 10. Nem li byste najít ani jednoho rozto e! Kdyfl varroázu najdete, jsou mořnosti následující:

- máte -patný cukr ó vlhký, hrubý, zhrudkovat lý
- u va-ích úl prob hla asistovaná loupefl

Chcete-li se varroázy zbavit i p i zaví kovaném plodu, musíte v d t, fle prá-kový cukr p sobí na varroázu pouze krátce. V ely jej sn dí b hem 12 ó 16 hodin. Jeho ú inek musíte obnovit novým cukrováním. Sta í abyste p ekryli dobu, po kterou je varroáza schována pod ví ky plodu, musíte cukrovat 7 ó 8x, kařdých 48 hodin.

Podzimní kontrola zamo ení okolí va-ich v elstev

Jak jsem se jifl zmínil, cukruji p i kařdé náv-t v v elstev, tj. 15 ó 20 x za rok. Spot eba cukru iní na úl cca 2 kg. **V polovin zá í p esta te cukrovat, koncem íjna nebo za átkem listopadu - dle po así ó zapalte ve er doutnající pásek s lé ivem, ráno zkontrolujte podlořku.** V p ípad silného zamo ení okolí va-ich v elstev, bude na podlořce vřdy u n kolika úl siln j-í spad neř u ostatních. Z 50 -60 v elstev na stanoví-ti jsou zpravidla 3 ó 4 v elstva se silným spadem v po tu stovek ař tisíc rozto . Toto jsou výsledky ze siln zamo ené krajiny, kde je spousta voln řijících roj . V elstva, která se podílela na asistované loupeř u roj ve volné p írod nebo u va-ich soused , jsou ta se silným spadem. U odd lk d laných brzy z jara je spad rozto minimální a po ítá se na kusy. Podle spadu se rozhodn te, jak moc d leříté je ochránit v elstva v p edja í roku p í-tího. Pokud budete v ely cukrovat, vyndejte varroa sí / síto nad podlořkou/. Uvidíte tak ístá dna jak nikdy p edtím.

Záv r

Metodika cukrování chrání v ely po celý v ela ský rok. Nedovolí, aby se varroáza v sezon p emnořila. Za dobu co prá-kový cukr pouřívám , jsem ochránil 5000 svých v elstev bez vn j-ich známek po-kození natofl úhynu. Je s podivem, fle tyto zku-enosti nechce odborný tisk poskytnout svým tená m. Pokud varroázu v úlech nemáte, nem fle vám v elstva po-kodit! Zimní ru-ení v elstev aerosolem je zlo in, za který jsou v ela i trestání podstatn niř-ími výnosy medu. Hlavní rozdíl mezi cukrováním a chemickou ochranou spo ívá v tom, fle **já varroázu odstráním a kontroluji její nulový stav v úlech.** Chemická cesta toto neumofl uje, protofle pouřívané látky na zabíjení varroázy jsou -kodlivé lidem i v elám. Gigantické úhyny v elstev, jeř se za dobu 30 let v krajin vyskytly, sta ily. Odejď me od chemie, je to slepá uli ka.

V-echny informace zde napsané, m flete s mým souhlasem í it. Svítek Ludvík, P imda svil@svil.cz